

Bílá sobota

Je to den, kdy byli křtění novokřtění, a protože při této ceremonii nosili bílé roucho, je možné, že název pochází právě odtud. Bílá sobota je dnem, kdy se konají jen noční vigilie. Před takovou bohoslužbou se před kostelem posvětil oheň, od kterého se pak zapálila velikonoční svíce – paškál. Od této svíce, jež má do vosku vpraveno pět zrn kadidla, si pak věřící připalují své voskovice. V lidové tradici se často doma uhasilo ohniště, a když před kostelem kněz posvětil oheň, každá z hospodyněk si vzala domů jedno žhavé polínko, aby jim ve stavení znovu zažehla svůj oheň.

Polská Dobra

Měst a vesnic s názvem Dobra je v Polsku téměř dvacet. Hned dvě z nich jsou spojeny s nějakou zvláštní oslavou Velikonoc. Ta první Dobra leží téměř v ideálním středu celého Polska, ve Velkopolských nížinách. O to překvapivější je, že v místním kostele tu rok co rok od Bílé soboty drží stráž Božího hrobu Turci.

Když polský král Jan III. Sobieski rozprášíl v roce 1683 před obleženou Vídní turecké vojsko, vrátili se dobrovolníci z jeho armády zpět do Polska právě kolem Velikonoc.

Navrátilci si nesli zbraně a oblečení byli většinou do částí ukořistěných tureckých uniform. Před městem se sešikovali a společně zamířili do kostela pomodlit se za to, že se šťastně vrátili domů.

Tady zjistili, že Boží hrob nikdo nehlídá, a tak spontánně začali držet v kostele stráž.

Od těch dob vždy o Velikonocích zní ve zdejších kostele každou půlhodinu vojenské povely při střídání stráží vyzbrojených šavlemi a oblečených do charakteristických uniform turecké armády 17. století.

Ta druhá Dobra se nachází v místech nazývaných Malopolsko. To leží na jihu země přibližně podél hranic se Slovenskem. Je to kraj, kde má křesťanství hluboké kořeny, kraj známý stovkami unikátních dřevěných

kostelů. A přesto se zde až do dnešních dnů zachoval zvyk tak ryze pohanský, jako je polévání děvčat vodou.

Polský śmigus-dyngus, to je především oslava jara a pozůstatek velmi starého rituálu plodnosti, kdy se oslavuje příchod nového života po dlouhé zimě. Samotný rituál polévání vodou byl kdysi spojen s magickými obřady souvisejícími se začátkem polních prací a byl tak silně zakořeněn ve společnosti, že nepomohly ani církevní zákazy, aby byl zapomenut. Z časů Vladislava Jagellonského se dokonce dochoval zápis ze synodu duchovních poznaňské diecéze, kde se jim přikazuje, aby o Velikonocích zabránili obdarovávání se vajíčky a polévání vodou.

V Dobre se chlapi a mladí muži sejdou už v neděli kolem osmé večer. Ze slámy pletou provazce a chystají masky. Přitom také vydatně popíjejí, a tak když za ranní mlhy vyrazí do ulic, aby si počkali na dívky a ženy mířící do kostela, mají někteří z nich už problémy s chůzí.

Kdysi se tu sešlo běžně i šedesát chlapců a voda se nabírala přímo z hydrantu. Poslední roky ale chybí mladí, takže se ráno se svými stříkačkami objeví na ulici už jen deset až dvacet masek. I tak ale budí respekt a o Velikonočním pondělí obyvatelé Dobre jedou na mši raději autem.

Od Bílé soboty drží v polské Dobre stráž Božího hrobu Turci.

Velikonoční neděle

O Lužických Srbech se říká, že je to národ, který má údajně nejvíc spisovatelů na jednoho obyvatele. Už tisíc let vzdorují prognózám, že příští generace přestane mluvit rodným jazykem. Přezívají hlavně srdcem a pozoruhodnou kulturou. Možná i to je důvod, proč se zde tak ctí staré zvyky a udržují tradice předků.

Nezapomenutelné a zvláštní jsou tu oslavy velikonočních svátků. Každým rokem se v Horní Lužici na Velikonoční neděli sjedou takzvaní velikonoční jezdci, aby společně projeli nejen městy a vesnicemi, ale i jejich okolím.

Tento prastarý zvyk pochází údajně ještě z pohanských dob, kdy muži objížděli na jaře na koních třikrát za sebou pole a louky, které patřily k vesnici. Při takové jízdě pronášeli různá zaklínadla proti účinku zlých sil a věřili, že tím kolem vsi vytvoří magický kruh. Ten měl zabránit, aby do vesnice vstoupily síly způsobující neúrodu a nemoci dobytka i lidí.

S příchodem křesťanství se tento svátek oslavující příchod jara změnil na oslavu Velikonoc. Černý frak a cylindr je nezbytnou výbavou každého jezdce. Jejich dlouhé průvody potkáte na Velikonoční neděli nejen v centru Lužických Srbů v Budyšině, ale také v řadě vesnic v okolí.